

Amores 1

EPIGRAMMA IPSIUS

- [1] Qui modo Nasonis fueramus quinque libelli,
- [2] Tres sumus; hoc illi praetulit auctor opus.
- [3] Ut iam nulla tibi nos sit legisse voluptas,
- [4] At levior demptis poena duobus erit.

Gedicht 1

- [1] Arma gravi numero violentaque bella parabam
- [2] Edere, materia conveniente modis.
- [3] Par erat inferior versus: risisse Cupido
- [4] Dicitur atque unum surripuisse pedem.
- [5] 'Quis tibi, saeve puer, dedit hoc in carmina iuris?
- [6] Pieridum vates, non tua turba sumus.
- [7] Quid, si praeripiat flavae Venus arma Minervae,
- [8] Ventilet accensas flava Minerva faces?
- [9] Quis probet in silvis Cererem regnare iugosis,
- [10] Lege pharetratae virginis arva coli?
- [11] Crinibus insignem quis acuta cuspide Phoebum
- [12] Instruat, Aoniam Marte movente lyram?
- [13] Sunt tibi magna, puer, nimiumque potentia regna;
- [14] Cur opus adfectas, ambitiose, novum?
- [15] An, quod ubique, tuum est? tua sunt Heliconia tempe?
- [16] Vix etiam Phoebo iam lyra tuta sua est?
- [17] Cum bene surrexit versu nova pagina primo,
- [18] Attenuat nervos proximus ille meos;
- [19] Nec mihi materia est numeris levioribus apta,
- [20] Aut puer aut longas compta puella comas.'
- [21] Questus eram, pharetra cum protinus ille soluta
- [22] Legit in exitium spicula facta meum,
- [23] Lunavitque genu sinuosum fortiter arcum,
- [24] 'Quod' que 'canas, vates, accipe' dixit 'opus! '
- [25] Me miserum! certas habuit puer ille sagittas.
- [26] Uror, et in vacuo pectore regnat Amor.
- [27] Sex mihi surgat opus numeris, in quinque residat:
- [28] Ferrea cum vestris bella valete modis!
- [29] Cingere litorea flaventia tempora myrto,
- [30] Musa, per undenos emodulanda pedes!

Gedicht 2

- [1] Esse quid hoc dicam, quod tam mihi dura videntur
- [2] Strata, neque in lecto pallia nostra sedent,
- [3] Et vacuus somno noctem, quam longa, peregi,
- [4] Lassaque versati corporis ossa dolent?
- [5] Nam, puto, sentirem, siquo temptarer amore.
- [6] An subit et tecta callidus arte nocet?
- [7] Sic erit; haeserunt tenues in corde sagittae,

- [8] Et possessa feras pectora versat Amor.
[9] Cedimus, an subitum luctando accendimus ignem?
[10] Cedamus! leve fit, quod bene fertur, onus.
[11] Vidi ego iactatas mota face crescere flamas
[12] Et rursus nullo concutiente mori.
[13] Verbera plura ferunt, quam quos iuvat usus aratri,
[14] Detractant prensi dum iuga prima boves.
[15] Asper equus duris contunditur ora lupatis,
[16] Frena minus sentit, quisquis ad arma facit.
[17] Acrius invitatos multoque ferocius urget
[18] Quam qui servitium ferre fatentur Amor.
[19] En ego confiteor! tua sum nova praeda, Cupido;
[20] Porrigimus victas ad tua iura manus.
[21] Nil opus est bello — veniam pacemque rogamus;
—
[22] Nec tibi laus armis victus inermis ero.
[23] Necte comam myrto, maternas iunge columbas;
[24] Qui deceat, currum vitricus ipse dabit,
[25] Inque dato curru, populo clamante triumphum,
[26] Stabis et adiunctas arte movebis aves.
[27] Ducentur capti iuvenes captaeque puellae;
[28] Haec tibi magnificus pompa triumphus erit.
[29] Ipse ego, praeda recens, factum modo vulnus habebo
[30] Et nova captiva vincula mente feram.
[31] Mens Bona ducetur manibus post terga retortis,
[32] Et Pudor, et castris quidquid Amoris obest.
[33] Omnia te metuent; ad te sua bracchia tendens
[34] Vulgus 'io' magna voce 'triumphe!' canet.
wird singen.
[35] Blanditiae comites tibi erunt Errorque Furorque,
[36] Adsidue partes turba secuta tuas.
[37] His tu militibus superas hominesque deosque;
[38] Haec tibi si demas commoda, nudus eris.
[39] Laeta triumphanti de summo mater Olympo
[40] Plaudet et adpositas sparget in ora rosas.
[41] Tu pinnas gemma, gemma variante capillos
[42] Ibis in auratis aureus ipse rotis.
[43] Tunc quoque non paucos, si te bene novimus, ures;
[44] Tunc quoque praeteriens vulnera multa dabis.
[45] Non possunt, licet ipse velis, cessare sagittae;
[46] Fervida vicino flamma vapore nocet.
[47] Talis erat domita Bacchus Gangetide terra;
[48] Tu gravis alitibus, tigribus ille fuit.
[49] Ergo cum possim sacri pars esse triumphi,
[50] Parce tuas in me perdere, vitor, opes!
[51] Adspice cognati felicia Caesaris arma —
—
[52] Qua vicit, victos protegit ille manu.

Gedicht 3

[1] Iusta precor: quae me nuper praedata puella est,
[2] Aut amet aut faciat, cur ego semper amem!
[3] A, nimium volui — tantum patiatur amari;
—
[4] Audierit nostras tot Cytherea preces!
[5] Accipe, per longos tibi qui deserviat annos;
[6] Accipe, qui pura norit amare fide!
[7] Si me non veteranum commandant magna parentum
[8] Nomina, si nostri sanguinis auctor eques,
[9] Nec meus innumeris renovatur campus aratris,
[10] Temperat et sumptus parcus uterque parens —
—
[11] At Phoebus comitesque novem vitisque repertor
[12] Hac faciunt, et me qui tibi donat, Amor,
[13] Et nulli cessura fides, sine crimine mores
[14] Nudaque simplicitas purpureusque pudor.
[15] Non mihi mille placent, non sum desultor amoris:
[16] Tu mihi, siqua fides, cura perennis eris.
[17] Tecum, quos dederint annos mihi fila sororum,
[18] Vivere contingat teque dolente mori!
[19] Te mihi materiem felicem in carmina praebe —
—
[20] Provenient causa carmina digna sua.
[21] Carmine nomen habent exterrita cornibus Io
[22] Et quam fluminea lusit adulter ave,
[23] Quaeque super pontum simulato vecta iuvenco
[24] Virginea tenuit cornua vara manu.
[25] Nos quoque per totum pariter cantabimus orbem,
[26] Iunctaque semper erunt nomina nostra tuis.

Gedicht 4

[1] Vir tuus est epulas nobis aditus easdem —
—
[2] Ultima coena tuo sit, precor, illa viro!
[3] Ergo ego dilectam tantum conviva puellam
[4] Adspiciam? tangi quem iuvet, alter erit,
[5] Alteriusque sinus apte subiecta fovebis?
[6] Inicit collo, cum volet, ille manum?
[7] Desino mirari, posito quod candida vino
[8] Atracis ambiguos traxit in arma viros.
[9] Nec mihi silva domus, nec equo mea membra cohaerent —
—
[10] Vix a te videor posse tenere manus!
[11] Quae tibi sint facienda tamen cognosce, nec Euris
[12] Da mea nec tepidis verba ferenda Notis!
[13] Ante veni, quam vir — nec quid, si veneris ante,
—
[14] Possit agi video; sed tamen ante veni.
[15] Cum premet ille torum, vultu comes ipsa modesto
[16] Ibis, ut accumbas — clam mihi tange pedem!

[67] Si mea vota valent, illum quoque ne iuvet, opto;
[68] Si minus, at certe te iuvet inde nihil.
[69] Sed quaecumque tamen noctem fortuna sequetur,
[70] Cras mihi constanti voce dedisse nega!

Gedicht 5

[1] Aestus erat, mediamque dies exegerat horam;
[2] Adposui medio membra levanda toro.
[3] Pars adaperta fuit, pars altera clausa fenestrae;
[4] Quale fere silvae lumen habere solent,
[5] Qualia subludent fugiente crepuscula Phoebo,
[6] Aut ubi nox abiit, nec tamen orta dies.
[7] Illa verecundis lux est praebenda puellis,
[8] Qua timidus latebras speret habere pudor.
[9] Ecce, Corinna venit, tunica velata recincta,
[10] Candida dividua colla tegente coma —
—
[11] Qualiter in thalamos famosa Semiramis isse
[12] Dicitur, et multis Lais amata viris.
[13] Deripui tunicam — nec multum rara nocebatur;
—
[14] Pugnabat tunica sed tamen illa tegi.
[15] Quae cum ita pugnaret, tamquam quae vincere nollet,
[16] Victa est non aegre proditione sua.
[17] Ut stetit ante oculos posito velamine nostros,
[18] In toto nusquam corpore menda fuit.
[19] Quos umeros, quales vidi tetigique lacertos!
[20] Forma papillarum quam fuit apta premi!
[21] Quam castigato planus sub pectore venter!
[22] Quantum et quale latus! quam iuvenale femur!
[23] Singula quid referam? nil non laudabile vidi
[24] Et nudam pressi corpus ad usque meum.
[25] Cetera quis nescit? lassi requievimus ambo.
[26] Proveniant medii sic mihi saepe dies!

Gedicht 6

[1] Ianitor — indignum! — dura religate catena,
— —
[2] Difficilem moto cardine pande forem!
[3] Quod precor, exiguum est — aditu fac ianua parvo
—
[4] Obliquum capiat semiadaperta latus.
[5] Longus amor tales corpus tenuavit in usus
[6] Aptaque subducto pondere membra dedit.
[7] Ille per excubias custodum leniter ire
[8] Monstrat: inoffensos derigit ille pedes.
[9] At quondam noctem simulacraque vana timebam;
[10] Mirabar, tenebris quisquis iturus erat.
[11] Risiit, ut audirem, tenera cum matre Cupido
[12] Et leviter 'fies tu quoque fortis' ait.

- [13] Nec mora, venit amor — non umbras nocte volantis,
—
- [14] Non timeo strictas in mea fata manus.
- [15] Te nimium lendum timeo, tibi blandior uni;
- [16] Tu, me quo possis perdere, fulmen habes.
- [17] Adspice — uti videas, inmitia claustra relaxa —
—
- [18] Uda sit ut lacrimis ianua facta meis!
- [19] Certe ego, cum posita stares ad verbera veste,
- [20] Ad dominam pro te verba tremente tuli.
- [21] Ergo quae valuit pro te quoque gratia quondam —
—
- [22] Heu facinus! — pro me nunc valet illa parum?
—
- [23] Redde vicem meritis! grato licet esse quod optas.
- [24] Tempora noctis eunt; excute poste seram!
- [25] Excute! sic, inquam, longa relevare catena,
- [26] Nec tibi perpetuo serva bibatur aqua!
- [27] Ferreus orantem nequ quam, ianitor, audis,
- [28] Roboribus duris ianua fulta riget.
- [29] Urbibus obsessis clausae munimina portae
- [30] Prosunt; in media pace quid arma times?
- [31] Quid facies hosti, qui sic excludis amantem?
- [32] Tempora noctis eunt; excute poste seram!
- [33] Non ego militibus venio comitatus et armis;
- [34] Solus eram, si non saevus adessem Amor.
- [35] Hunc ego, si cupiam, nusquam dimittere possum;
- [36] Ante vel a membris dividar ipse meis.
- [37] Ergo Amor et modicum circa mea tempora vinum
- [38] Mecum est et madidis lapsa corona comis.
- [39] Arma quis haec timeat? quis non eat obvius illis?
- [40] Tempora noctis eunt; excute poste seram!
- [41] Lentus es: an somnus, qui te male perdat, amantis
- [42] Verba dat in ventos aure repulsa tua?
- [43] At, memini, primo, cum te celare volebam,
- [44] Pervigil in mediae sidera noctis eras.
- [45] Forsitan et tecum tua nunc requiescit amica —
—
- [46] Heu, melior quanto sors tua sorte mea!
- [47] Dummodo sic, in me durae transite catenae!
- [48] Tempora noctis eunt; excute poste seram!
- [49] Fallimur, an verso sonuerunt cardine postes,
- [50] Rauaque concussae signa dedere fores?
- [51] Fallimur — impulsa est animoso ianua vento.
—
- [52] Ei mihi, quam longe spem tulit aura meam!
- [53] Si satis es raptae, Borea, memor Orithyiae,
- [54] Huc ades et surdas flamine tunde foris!
- [55] Urbe silent tota, vitreoque madentia rore
- [56] Tempora noctis eunt; excute poste seram!
- [57] Aut ego iam ferroque ignique paratior ipse,
- [58] Quem face sustineo, tecta superba petam.
- [59] Nox et Amor vinumque nihil moderabile suadent;
- [60] Illa pudore vacat, Liber Amorque metu.

[61] Omnia consumpsi, nec te precibusque minisque
[62] Movimus, o foribus durior ipse tuis.
[63] Non te formosae decuit servare puellae
[64] Limina, sollicito carcere dignus eras.
[65] Iamque pruinosus molitur Lucifer axes,
[66] Inque suum miseros excitat ales opus.
[67] At tu, non laetis detracta corona capillis,
[68] Dura super tota limina nocte iace!
[69] Tu dominae, cum te projectam mane videbit,
[70] Temporis absumpti tam male testis eris.
[71] Qualiscumque vale sentique abeuntis honorem;
[72] Lente nec admisso turpis amante, vale!
[73] Vos quoque, crudeles rigido cum limine postes
[74] Duraque conservae ligna, valete, fores!

Gedicht 7

[1] Adde manus in vincla meas — meruere catenas —
— — —
[2] Dum furor omnis abit, si quis amicus ades!
[3] Nam furor in dominam temeraria bracchia movit;
[4] Flet mea vaesana laesa puella manu.
[5] Tunc ego vel caros potui violare parentes
[6] Saeva vel in sanctos verbera ferre deos!
[7] Quid? non et clipei dominus septemplicis Ajax
[8] Stravit deprensos lata per arva greges,
[9] Et, vindex in matre patris, malus ulti, Orestes
[10] Ausus in arcanas poscere tela deas?
[11] Ergo ego digestos potui laniare capillos?
[12] Nec dominam motae dedecuere comae.
[13] Sic formosa fuit. talem Schoeneida dicam
[14] Maenalias arcu sollicitasse feras;
[15] Talis periuri promissaque velaque Thesei
[16] Flevit praecipites Cressa tulisse Notos;
[17] Sic, nisi vittatis quod erat Cassandra capillis,
[18] Procubuit templo, casta Minerva, tuo.
[19] Quis mihi non 'demens! ' quis non mihi 'barbare! ' dixit?
wer
[20] Ipsa nihil; pavido est lingua retenta metu.
[21] Sed taciti fecere tamen convicia vultus;
[22] Egit me lacrimis ore silente reum.
[23] Ante meos umeris vellem cecidisse lacertos;
[24] Utiliter potui parte carere mei.
[25] In mea vaesanas habui dispendia vires
[26] Et valui poenam fortis in ipse meam.
[27] Quid mihi vobiscum, caedis scelerumque ministrae?
[28] Debita sacrilegæ vincla subite manus!
[29] An, si pulsassem minimum de plebe Quiritem,
[30] Plecterer — in dominam ius mihi maius erit?
—
[31] Pessima Tydides scelerum monimenta reliquit.
[32] Ille deam primus perculit — alter ego!
—

[33] Et minus ille nocens. mihi, quam profitebar amare
[34] Laesa est; Tydides saevus in hoste fuit.
[35] I nunc, magnificos victor molire triumphos,
[36] Cinge comam lauro votaque redde lovi,
[37] Quaeque tuos currus comitantum turba sequetur,
[38] Clamet 'io! forti victa puella viro est! '
[39] Ante eat effuso tristis captiva capillo,
[40] Si sinerent laesae, candida tota, genae.
[41] Aptius impressis fuerat livere labellis
[42] Et collum blandi dentis habere notam.
[43] Denique, si tumidi ritu torrentis agebar,
[44] Caecaque me praedam fecerat ira suam,
[45] Nonne satis fuerat timidae inclamasce puellae,
[46] Nec nimium rigidas intonuisse minas,
[47] Aut tunicam summa deducere turpiter ora
[48] Ad medium? — mediae zona tulisset opem.
—
[49] At nunc sustinui raptis a fronte capillis
[50] Ferreus ingenuas ungue notare genas.
[51] Adstitit illa amens albo et sine sanguine vultu,
[52] Caeduntur Pariis qualia saxa iugis.
[53] Exanimis artus et membra trementia vidi —
—
[54] Ut cum populeas ventilat aura comas,
[55] Ut leni Zephyro gracilis vibratur harundo,
[56] Summave cum tepido stringitur unda Noto;
[57] Suspensaeque diu lacrimae fluxere per ora,
[58] Qualiter abiecta de nive manat aqua.
[59] Tunc ego me primum coepi sentire nocentem —
—
[60] Sanguis erant lacrimae, quas dabat illa, meus.
[61] Ter tamen ante pedes volui procumbere supplex;
[62] Ter formidatas reppulit illa manus.
[63] At tu ne dubita — minuet vindicta dolorem —
— —
[64] Protinus in vultus unguibus ire meos.
[65] Nec nostris oculis nec nostris parce capillis:
[66] Quamlibet infirmas adiuvat ira manus;
[67] Neve mei sceleris tam tristia signa supersint,
[68] Pone recompositas in statione comas!

Gedicht 8

[1] Est quaedam — quicumque volet cognoscere lenam,
—
[2] Audiat! — est quaedam nomine Dipsas anus.
—
[3] Ex re nomen habet — nigri non illa parentem
—
[4] Memnonis in roseis sobria vidit equis.
[5] Illa magas artes Aeaeaque carmina novit
[6] Inque caput liquidas arte recurvat aquas;
[7] Scit bene, quid gramen, quid torto concita rhombo
[8] Licia, quid valeat virus amantis equae.

- [9] Cum voluit, toto glomerantur nubila caelo;
[10] Cum voluit, puro fulget in orbe dies.
[11] Sanguine, siqua fides, stillantia sidera vidi;
[12] Purpureus Lunae sanguine vultus erat.
[13] Hanc ego nocturnas versam volitare per umbras
[14] Suspicer et pluma corpus anile tegi.
[15] Suspicer, et fama est. oculis quoque pupula duplex
[16] Fulminat, et gemino lumen ab orbe venit.
[17] Evocat antiquis proavos atavosque sepulcris
[18] Et solidam longo carmine findit humum.
[19] Haec sibi proposuit thalamos temerare pudicos;
[20] Nec tamen eloquio lingua nocente caret.
[21] Fors me sermoni testem dedit; illa monebat
[22] Talia — me duplices occuluere fores:
—
[23] 'Scis here te, mea lux, iuveni placuisse beato?
[24] Haesit et in vultu constitit usque tuo.
[25] Et cur non placeas? nulli tua forma secunda est;
[26] Me miseram, dignus corpore cultus abest!
[27] Tam felix esses quam formosissima, vellem —
—
[28] Non ego, te facta divite, pauper ero.
[29] Stella tibi oppositi nocuit contraria Martis.
[30] Mars abiit; signo nunc Venus apta suo.
[31] Prosit ut adveniens, en adspice! dives amator
[32] Te cupiit; curae, quid tibi desit, habet.
[33] Est etiam facies, qua se tibi conparet, illi;
[34] Si te non emptam vellet, emendus erat.'
[35] Erubuit. 'decet alba quidem pudor ora, sed iste,
[36] Si simules, prodest; verus obesse solet.
[37] Cum bene deiectis gremium spectabis ocellis,
[38] Quantum quisque ferat, respiciendus erit.
[39] Forsitan inmundae Tatio regnante Sabinae
[40] Noluerint habiles pluribus esse viris;
[41] Nunc Mars externis animos exercet in armis,
[42] At Venus Aeneae regnat in urbe sui.
[43] Ludunt formosae; casta est, quam nemo rogavit —
—
[44] Aut, si rusticitas non vetat, ipsa rogat.
[45] Has quoque, quae frontis rugas in vertice portant,
[46] Excute; de rugis crimina multa cadent.
[47] Penelope iuvenum vires temptabat in arcu;
[48] Qui latus argueret, corneus arcus erat.
[49] Labitur occulte fallitque volubilis aetas,
[50] Ut celer admissis labitur amnis aquis.
[51] Aera nitent usu, vestis bona quaerit haberi,
[52] Canescunt turpi tecta relicta situ —
—
[53] Forma, nisi admittas, nullo exerceente senescit.
[54] Nec satis effectus unus et alter habent;
[55] Certior e multis nec tam invidiosa rapina est.
[56] Plena venit canis de grege praeda lupis.
[57] Ecce, quid iste tuus praeter nova carmina vates

- [58] Donat? amatoris milia multa leges.
[59] Ipse deus vatum palla spectabilis aurea
[60] Tractat inauratae consona fila lyrae.
[61] Qui dabit, ille tibi magno sit maior Homero;
[62] Crede mihi, res est ingeniosa dare.
[63] Nec tu, si quis erit capitis mercede redemptus,
[64] Despice; gypsati crimen inane pedis.
[65] Nec te decipient veteres circum atria cerae.
[66] Tolle tuos tecum, pauper amator, avos!
[67] Qui, quia pulcher erit, poscet sine munere noctem,
[68] Quod det, amatorem flagitet ante suum!
[69] Parcius exigito pretium, dum retia tendis,
[70] Ne fugiant; captos legibus ure tuis!
[71] Nec nocuit simulatus amor; sine, credat amari,
[72] Et cave ne gratis hic tibi constet amor!
[73] Saepe nega noctes. capitis modo finge dolorem,
[74] Et modo, quae causas praebeat, Isis erit.
[75] Mox recipe, ut nullum patiendi colligat usum,
[76] Neve relentescat saepe repulsus amor.
[77] Surda sit oranti tua ianua, laxa ferenti;
[78] Audiat exclusi verba receptus amans;
[79] Et, quasi laesa prior, nonnumquam irascere laeso —
—
[80] Vanescit culpa culpa repensa tua.
[81] Sed numquam dederis spatisum tempus in iram:
[82] Saepe simultates ira morata facit.
[83] Quin etiam discant oculi lacrimare coacti,
[84] Et faciant udas illa vel ille genas;
[85] Nec, si quem falles, tu periurare timeto —
—
[86] Commodat in lusus numina surda Venus.
[87] Servus et ad partes sollers ancilla parentur,
[88] Qui doceant, apte quid tibi possit emi;
[89] Et sibi pauca rogent — multos si pauca rogabunt,
—
[90] Postmodo de stipula grandis acervus erit.
[91] Et soror et mater, nutrix quoque carpat amantem;
[92] Fit cito per multas praeda petita manus.
[93] Cum te deficient poscendi munera causae,
[94] Natalem libo testificare tuum!
[95] Ne securus amet nullo rivale, caveto;
[96] Non bene, si tollas proelia, durat amor.
[97] Ille viri videat toto vestigia lecto
[98] Factaque lascivis livida colla notis.
[99] Munera praecipue videat, quae miserit alter.
[100] Si dederit nemo, Sacra roganda Via est.
[101] Cum multa abstuleris, ut non tamen omnia donet,
[102] Quod numquam reddas, commodet, ipsa roga!
[103] Lingua iuvet mentemque tegat — blandire noceque;
—
[104] Inpia sub dulci melle venena latent.
[105] Haec si praestiteris usu mihi cognita longo,
[106] Nec tulerint voces ventus et aura meas,

[107] Saepe mihi dices vivaे bene, saepe rogabis,
[108] Ut mea defunctae molliter ossa cubent.'
[109] Vox erat in cursu, cum mea prodidit umbra,
[110] At nostrae vix se continuere manus,
[111] Quin albam raramque comam lacrimosaque vino
[112] Lumina rugosas distraherentque genas.
[113] Di tibi dent nulosque Lares inopemque senectam,
[114] Et longas hiemes perpetuamque sitim!

Gedicht 9

[1] Militat omnis amans, et habet sua castra Cupido;

[2] Attice, crede mihi, militat omnis amans.

[3] Quae bello est habilis, Veneri quoque convenit aetas.

[4] Turpe senex miles, turpe senilis amor.

[5] Quos petiere duces animos in milite forti,

[6] Hos petit in socio bella puella viro.

[7] Pervigilant ambo; terra requiescit uterque —

—

[8] Ille fores dominae servat, at ille ducis.

[9] Militis officium longa est via; mitte pueram,

[10] Strenuus exempto fine sequetur amans.

[11] Ibit in adversos montes duplicataque nimbo

[12] Flumina, congestas exteret ille nives,

[13] Nec freta pressurus tumidos causabitur Euros

[14] Aptaque verrendis sidera quaeret aquis.

[15] Quis nisi vel miles vel amans et frigora noctis

[16] Et denso mixtas perferet imbre nives?

[17] Mittitur infestos alter speculator in hostes;

[18] In rivale oculos alter, ut hoste, tenet.

[19] Ille graves urbes, hic durae limen amicæ

[20] Obsidet; hic portas frangit, at ille fores.

[21] Saepe soporatos invadere profuit hostes

[22] Caedere et armata vulgus inerme manu.

[23] Sic fera Threicii ceciderunt agmina Rhesi,

[24] Et dominum capti deseruistis equi.

[25] Nempe maritorum somnis utuntur amantes,

[26] Et sua sopitis hostibus arma movent.

[27] Custodum transire manus vigilumque catervas

[28] Militis et miseri semper amantis opus.

[29] Mars dubius nec certa Venus; victique resurgunt,

[30] Quosque neges umquam posse iacere, cadunt.

[31] Ergo desidiam quicumque vocabat amorem,

[32] Desinat. ingenii est experientis amor.

[33] Ardet in abducta Briseide magnus Achilles —

—

[34] Dum licet, Argeas frangite, Troes, opes!

[35] Hector ab Andromaches complexibus ibat ad arma,

[36] Et, galeam capiti quae daret, uxor erat.

[37] Summa ducum, Atrides, visa Priameide fertur

[38] Maenadis effusis obstipuisse comis.

[39] Mars quoque deprensus fabrilia vincula sensit;

[40] Notior in caelo fabula nulla fuit.

- [41] Ipse ego segnis eram discinctaque in otia natus;
- [42] Mollierant animos lectus et umbra meos.
- [43] Inpulit ignavum formosae cura puellae
- [44] Iussit et in castris aera merere suis.
- [45] Inde vides agilem nocturnaque bella gerentem.
- [46] Qui nolet fieri desidiosus, amet!

Gedicht 10

- [1] Qualis ab Eurota Phrygiis avecta carinis
- [2] Coniugibus belli causa duobus erat,
- [3] Qualis erat Lede, quam plumis abditus albis
- [4] Callidus in falsa lusit adulter ave,
- [5] Qualis Amymone siccis erravit in agris,
- [6] Cum premeret summi verticis urna comas —
-
- [7] Talis eras; aquilamque in te taurumque timebam,
- [8] Et quidquid magno de love fecit amor.
- [9] Nunc timor omnis abest, animique resanuit error,
- [10] Nec facies oculos iam capit ista meos.
- [11] Cur sim mutatus, quaeris? quia munera poscis.
- [12] Haec te non patitur causa placere mihi.
- [13] Donec eras simplex, animum cum corpore amavi;
- [14] Nunc mentis vitio laesa figura tua est.
- [15] Et puer est et nudus Amor; sine sordibus annos
- [16] Et nullas vestes, ut sit apertus, habet.
- [17] Quid puerum Veneris pretio prostare iubetis?
- [18] Quo pretium condat, non habet ille sinum!
- [19] Nec Venus apta feris Veneris nec filius armis —
-
- [20] Non decet inbelles aera merere deos.
- [21] Stat meretrix certo cuivis mercabilis aere,
- [22] Et miseras iusso corpore quaerit opes;
- [23] Devovet imperium tamen haec lenonis avari
- [24] Et, quod vos facitis sponte, coacta facit.
- [25] Sumite in exemplum pecudes ratione carentes;
- [26] Turpe erit, ingenium mitius esse feris.
- [27] Non equa munus equum, non taurum vacca poposcit;
- [28] Non aries placitam munere captat ovem.
- [29] Sola viro mulier spoliis exultat ademptis,
- [30] Sola locat noctes, sola licenda venit,
- [31] Et vendit quod utrumque iuvat quod uterque petebat,
- [32] Et pretium, quanti gaudeat ipsa, facit.
- [33] Quae Venus ex aequo ventura est grata duobus,
- [34] Altera cur illam vendit et alter emit?
- [35] Cur mihi sit damno, tibi sit lucrosa voluptas,
- [36] Quam socio motu femina virque ferunt?
- [37] Non bene conducti vendunt periuria testes,
- [38] Non bene selecti iudicis arca patet.
- [39] Turpe reos empta miseros defendere lingua;
- [40] Quod faciat magni, turpe tribunal, opes;
- [41] Turpe tori redditu census augere paternos,

[42] Et faciem lucro prostituisse suam.
[43] Gratia pro rebus merito debetur inemptis;
[44] Pro male conducto gratia nulla toro.
[45] Omnia conductor solvit; mercede soluta
[46] Non manet officio debitor ille tuo.
[47] Parcite, formosae, pretium pro nocte pacisci;
[48] Non habet eventus sordida praeda bonos.
[49] Non fuit armillas tanti pepigisse Sabinas,
[50] Ut premerent sacrae virginis arma caput;
[51] E quibus exierat, traiecit viscera ferro
[52] Filius, et poenae causa monile fuit.
[53] Nec tamen indignum est a divite praemia posci;
[54] Munera poscenti quod dare possit, habet.
[55] Carpite de plenis pendentes vitibus uvas;
[56] Praebeat Alcinoi poma benignus ager!
[57] Officium pauper numeret studiumque fidemque;
[58] Quod quis habet, dominae conferat omne sua.
[59] Est quoque carminibus meritas celebrare puellas
[60] Dos mea; quam volui, nota fit arte mea.
[61] Scindentur vestes, gemmae frangentur et aurum;
[62] Carmina quam tribuent, fama perennis erit.
[63] Nec dare, sed pretium posci dedignor et odi;
[64] Quod nego poscenti, desine velle, dabo!

Gedicht 11

[1] Colligere incertos et in ordine ponere crines
[2] Docta neque ancillas inter habenda Nape,
[3] Inque ministeriis furtivae cognita noctis
[4] Utilis et dandis ingeniosa notis
[5] Saepe venire ad me dubitantem hortata Corinnam,
[6] Saepe laboranti fida reperta mihi —
—
[7] Accipe et ad dominam peraratas mane tabellas
[8] Perfer et obstantes sedula pelle moras!
[9] Nec silicum venae nec durum in pectore ferrum,
[10] Nec tibi simplicitas ordine maior adest.
[11] Credibile est et te sensisse Cupidinis arcus —
—
[12] In me militiae signa tuere tuae!
[13] Si quaeret quid agam, spe noctis vivere dices;
[14] Cetera fert blanda cera notata manu.
[15] Dum loquor, hora fugit. vacuae bene redde tabellas,
[16] Verum continuo fac tamen illa legat.
[17] Adspicias oculos mando frontemque legentis;
[18] Et tacito vultu scire futura licet.
[19] Nec mora, perfectis rescribat multa, iubeto;
[20] Odi, cum late splendida cera vacat.
[21] Conprimat ordinibus versus, oculosque moretur
[22] Margine in extremo littera rasa meos.
[23] Quid digitos opus est graphio lassare tenendo?
[24] Hoc habeat scriptum tota tabella 'veni! '
[25] Non ego victrices lauro redimire tabellas

- [26] Nec Veneris media ponere in aede morer.
[27] Subscribam: 'Veneri fidas sibi Naso ministras
[28] Dedicat, at nuper vile fuistis acer.'

Gedicht 12

- [1] Flete meos casus — tristes rediere tabellae
—
[2] Infelix hodie littera posse negat.
[3] Omina sunt aliquid; modo cum discedere vellet,
[4] Ad limen digitos restitit icta Nape.
[5] Missa foras iterum limen transire memento
[6] Cautius atque alte sobria ferre pedem!
[7] Ite hinc, difficiles, funebria ligna, tabellae,
[8] Tuque, negaturis cera referta notis! —
—
[9] Quam, puto, de longae collectam flore cicutae
[10] Melle sub infami Corsica misit apis.
[11] At tamquam minio penitus medicata rubebas —
—
[12] Ille color vere sanguinolentus erat.
[13] Proiectae triviis iaceatis, inutile lignum,
[14] Vosque rotae frangat praetereuntis onus!
[15] Illum etiam, qui vos ex arbore vertit in usum,
[16] Convincam puras non habuisse manus.
[17] Praebuit illa arbor misero suspendia collo,
[18] Carnifici diras praebuit illa cruces;
[19] Illa dedit turpes raucis bubonibus umbras,
[20] Vulturis in ramis et strigis ova tulit.
[21] His ego commisi nostros insanus amores
[22] Molliaque ad dominam verba ferenda dedi?
[23] Aptius hae capiant vadimonia garrula cerae,
[24] Quas aliquis duro cognitor ore legat;
[25] Inter ephemeridas melius tabulasque iacerent,
[26] In quibus absumptas fleret avarus opes.
[27] Ergo ego vos rebus duplices pro nomine sensi.
[28] Auspicii numerus non erat ipse boni.
[29] Quid precer iratus, nisi vos cariosa senectus
[30] Rodat, et inmundo cera sit alba situ?

Gedicht 13

- [1] Iam super oceanum venit a seniore marito
[2] Flava pruinoso quae vehit axe diem.
[3] 'Quo properas, Aurora? mane! — sic Memnonis umbris
—
[4] Annua sollemni caede parentet avis!
[5] Nunc iuvat in teneris dominae iacuisse lacertis;
[6] Si quando, lateri nunc bene iuncta meo est.
[7] Nunc etiam somni pingues et frigidus aer,
[8] Et liquidum tenui gutture cantat avis.
[9] Quo properas, ingrata viris, ingrata puellis?
[10] Roscida purpurea supprime lora manu!

[11] Ante tuos ortus melius sua sidera servat
[12] Navita nec media nescius errat aqua;
[13] Te surgit quamvis lassus veniente viator,
[14] Et miles saevas aptat ad arma manus.
[15] Prima bidente vides oneratos arva colentes;
[16] Prima vocas tardos sub iuga panda boves.
[17] Tu pueros somno fraudas tradisque magistris,
[18] Ut subeant tenerae verbera saeva manus;
[19] Atque vades sponsum stultos ante Atria mittis,
[20] Unius ut verbi grandia damna ferant.
[21] Nec tu consulto, nec tu iucunda diserto;
[22] Cogitur ad lites surgere uterque novas.
[23] Tu, cum feminei possint cessare labores,
[24] Lanificam revocas ad sua pensa manum.
[25] Omnia perpeterer — sed surgere mane puellas,
—
[26] Quis nisi cui non est ulla puella ferat?
[27] Optavi quotiens, ne nox tibi cedere vellet,
[28] Ne fugerent vultus sidera mota tuos!
[29] Optavi quotiens, aut ventus frangeret axem,
[30] Aut caderet spissa nube retentus equus!
[31] Invida, quo properas? quod erat tibi filius ater,
[32] Materni fuerat pectoris ille color.
[33] Tithono vellem de te narrare liceret;
[34] Fabula non caelo turpior ulla foret.
[35] Illum dum refugis, longo quia grandior aevo,
[36] Surgis ad invisas a sene mane rotas.
[37] At si, quem mavis, Cephalum complexa teneres,
[38] Clamares: "lente currite, noctis equi! "
"
[39] Cur ego plectar amans, si vir tibi marcet ab annis?
[40] Num me nupsisti conciliante seni?
[41] Adspice, quot somnos iuveni donarit amato
[42] Luna! — neque illius forma secunda tuae.
—
[43] Ipse deum genitor, ne te tam saepe videret,
[44] Commisit noctes in sua vota duas.'
[45] Iurgia finieram. scires audisse: rubebat —
—
[46] Nec tamen adsueto tardius orta dies!

Gedicht 14

[1] Dicebam 'medicare tuos desiste capillos! '
[2] Tingere quam possis, iam tibi nulla coma est.
[3] At si passa fores, quid erat spatiiosius illis?
[4] Contigerant imum, qua patet usque, latus.
[5] Quid, quod erant tenues, et quos ornare timeres?
[6] Vela colorati qualia Seres habent,
[7] Vel pede quod gracili deducit aranea filum,
[8] Cum leve deserta sub trabe nectit opus.
[9] Nec tamen ater erat nec erat tamen aureus ille,

- [10] Sed, quamvis neuter, mixtus uterque color —
—
- [11] Qualem clivosae madidis in vallibus Idae
[12] Ardua derepto cortice cedrus habet.
[13] Adde, quod et dociles et centum flexibus apti
[14] Et tibi nullius causa doloris erant.
[15] Non acus abrupit, non vallum pectinis illos.
[16] Ornatrix tuto corpore semper erat;
[17] Ante meos saepe est oculos ornata nec umquam
[18] Bracchia derepta saucia fecit acu.
[19] Saepe etiam nondum digestis mane capillis
[20] Purpureo iacuit semisupina toro.
[21] Tum quoque erat neclecta decens, ut Threcia Bacche,
[22] Cum temere in viridi gramine lassa iacet.
[23] Cum graciles essent tamen et lanuginis instar,
[24] Heu, male vexatae quanta tulere comae!
[25] Quam se praebuerunt ferro patienter et igni,
[26] Ut fieret torto nexilis orbe sinus!
[27] Clamabam: 'scelus est istos, scelus urere crines!
[28] Sponte decent; capiti, ferrea, parce tuo!
[29] Vim procul hinc remove! non est, qui debeat uri;
[30] Erudit admotas ipse capillus acus.'
[31] Formosae perierte comae — quas vellet Apollo,
—
- [32] Quas vellet capiti Bacchus inesse suo!
[33] Illis contulerim, quas quondam nuda Dione
[34] Pingitur umenti sustinuisse manu.
[35] Quid male dispositos quereris periisse capillos?
[36] Quid speculum maesta ponis, inepta, manu?
[37] Non bene consuetis a te spectaris ocellis;
[38] Ut placeas, debes inmemor esse tui.
[39] Non te cantatae laeserunt paelicis herbae,
[40] Non anus Haemonia perfida lavit aqua;
[41] Nec tibi vis morbi nocuit — procul omen abesto! —
—
- [42] Nec minuit densas invida lingua comas.
[43] Facta manu culpaque tua dispendia sentis;
[44] Ipsa dabas capiti mixta venena tuo.
[45] Nunc tibi captivos mittet Germania crines;
[46] Tuta triumphatae munere gentis eris.
[47] O quam saepe comas aliquo mirante rubebis,
[48] Et dices: 'empta nunc ego merce probor,
[49] Nescio quam pro me laudat nunc iste Sygambram.
[50] Fama tamen memini cum fuit ista mea.'
[51] Me miserum! lacrimas male continent oraque dextra
[52] Protegit ingenuas picta rubore genas.
[53] Sustinet antiquos gremio spectatque capillos,
[54] Ei mihi, non illo munera digna loco!
[55] Collige cum vultu mentem! reparabile damnum est.
[56] Postmodo nativa conspiciere coma.

Gedicht 15

[1] Quid mihi Livor edax, ignavos obicis annos,
[2] Ingenique vocas carmen inertis opus;
[3] Non me more patrum, dum strenua sustinet aetas,
[4] Praemia militiae pulverulenta sequi,
[5] Nec me verbosas leges ediscere nec me
[6] Ingrato vocem prostituisse foro?
[7] Mortale est, quod quaeris, opus. mihi fama perennis
[8] Quaeritur, in toto semper ut orbe canar.
[9] Vivet Maeonides, Tenedos dum stabit et Ide,
[10] Dum rapidas Simois in mare volvet aquas;
[11] Vivet et Ascraeus, dum mustis uva tumebit,
[12] Dum cadet incurva falce resecta Ceres.
[13] Battia des semper toto cantabitur orbe;
[14] Quamvis ingenio non valet, arte valet.
[15] Nulla Sophocleo veniet iactura cothurno;
[16] Cum sole et luna semper Aratus erit;
[17] Dum fallax servus, durus pater, inproba lena
[18] Vivent et meretrix blanda, Menandros erit;
[19] Ennius arte carens animosique Accius oris
[20] Casurum nullo tempore nomen habent.
[21] Varronem primamque ratem quae nesciet aetas,
[22] Aureaque Aesonio terga petita duci?
[23] Carmina sublimis tunc sunt peritura Lucreti,
[24] Exitio terras cum dabit una dies;
[25] Tityrus et segetes Aeneaque arma legentur,
[26] Roma triumphati dum caput orbis erit;
[27] Donec erunt ignes arcusque Cupidinis arma,
[28] Discentur numeri, culte Tibulle, tui;
[29] Gallus et Hesperiis et Gallus notus Eois,
[30] Et sua cum Gallo nota Lycoris erit.
[31] Ergo, cum silices, cum dens patientis aratri
[32] Depereant aevo, carmina morte carent.
[33] Cedant carminibus reges regumque triumphi,
[34] Cedat et auriferi ripa benigna Tagi!
[35] Vilia miretur vulgus; mihi flavus Apollo
[36] Pocula Castalia plena ministret aqua,
[37] Sustineamque coma metuentem frigora myrtum,
[38] Atque a sollicito multus amante legar!
[39] Pascitur in vivis Livor; post fata quiescit,
[40] Cum suus ex merito quemque tuetur honos.
[41] Ergo etiam cum me supremus adederit ignis,
[42] Vivam, parsque mei multa superstes erit.